

POSTANOWIENIE

Dnia 1 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący)

SSN Mirosław Sadowski (sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

w sprawie z protestu K. S.

przeciwko ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego
przy udziale:

- 1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,
- 2) Prokuratora Generalnego,
- 3) Okręgowej Komisji Wyborczej w W.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 1 lipca 2019 r.,

postanawia:

**I. wydać opinię, że protest jest niezasadny w zakresie
zarzutów z punktów 2,3 i 5,**

**II. w zakresie zarzutów z punktów 1,4,6,7 i 8 pozostawić
protest bez dalszego biegu.**

UZASADNIENIE

K. S. pismem z dnia 3 czerwca 2019 r. wniósł protest przeciwko ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego, które odbyły się w dniu 26 maja 2019 r. Wyborca wskazał na liczne, w jego ocenie, nieprawidłowości w przebiegu pracy Obwodowej Komisji Wyborczej Nr (...) w R. - Okręg Nr (...), które wypełniają znamiona przestępstwa przeciwko wyborom wymienionego w Rozdziale XXXI

Kodeksu Karnego, dotyczącego przebiegu głosowania oraz naruszenie przepisów Kodeksu Wyborczego a także wytycznych dla OKW zawartych w Uchwale PKW Nr (...)/2019 dotyczących przebiegu głosowania oraz ustalania wyników głosowania. Wyborca wskazał szczegółowo następujące naruszenia:

1) przewożenie z Urzędu Gminy kart do głosowania do lokalu wyborczego w dniu głosowania od godz. 5:00 do godz. 5:30 w zbyt małym składzie OKW - wymagane było minimum 2/3 powołanego składu, czyli 6 osób, a Komisja była w składzie 3 osób, tj. pkt 30 wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 26 maja 2019 r., stanowiących załącznik do uchwały nr (...)/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 26 kwietnia 2019 r. (Monitor Polski z 2019 r., poz. 433, dalej: „wytyczne dla OKW”);

2) nieprzeliczenia wszystkich kart zaraz po ich wyjęciu z urny a rozpoczęciu natychmiastowej ich segregacji - działa się to mimo zwrócenia uwagi przez członka Komisji p. K. S., tj. art. 71 § 1 Kodeksu Wyborczego;

3) podzielenia się OKW na grupki przy segregacji i liczeniu głosów wyjętych z urny - działa się to mimo zwrócenia uwagi przez członka Komisji p. K. S. na to naruszenie i na konieczność krzyżowego sprawdzania segregacji i liczenia głosów przez wszystkich członków Komisji, tj. art. 71 § 1a Kodeksu Wyborczego oraz art. 248 pkt 4 k.k.;

4) nieokazanie treści stworzonego przez przewodniczącego OKW protokołu ręcznego wszystkim członkom Komisji a tylko jego ostatniej strony i żądanie jego podpisania, tj. art. 248 pkt 3 k.k.;

5) odmowa przez Przewodniczącą OKW wpisania przez członka OKW p. K. S. uwag do protokołu ręcznego, tj. art. 513 c Kodeksu Wyborczego w zw. z rozdz. VI pkt 86 uchwały PKW Nr (...) z dnia 26 kwietnia 2019 r. w sprawie wytycznych dla OKW, art. 248 pkt 3 k.k. i art. 249 pkt 4 k.k.;

6) pracy informatyka poza lokalem wyborczym w osobnym pomieszczeniu poza kontrolą i możliwością obserwacji jego pracy przez wszystkich członków OKW, tj. art. 513c Kodeksu Wyborczego w zw. z rozdz. VI pkt 89 wytycznych dla OKW;

7) utrudnianie pracy członkowi OKW p. K. S. poprzez odmawianie mu uczestnictwa w obserwacji, wprowadzania danych z protokołu ręcznego do systemu komputerowego przez Przewodniczącego OKW i innych członków Komisji - stosowanie mobbingu wobec niego, straszenie go Policją,

8) odmawianie przekazania członkowi OKW p. K. S. kopii komputerowego protokołu końcowego pod pretekstem możliwości odebrania jej następnego dnia w Urzędzie Gminy, tj. art. 77 § 1 i art. 513c Kodeksu Wyborczego oraz art. 248 pkt 3 k.k.

Skarżący zwrócił się o przeprowadzenie dowodu z jego zeznań, pisemnego raportu w formie pytań RKW, członka OKW K. S., pisemnego sprawozdania członka OKW K. S., korespondencji wysyłanej do Komisarza Wyborczego oraz kopii protokołu komputerowego przekazanego przez informatyka OKW. Skarżący wniósł o uznanie zasadności wszystkich ośmiu zarzutów, których skutki - w jego ocenie - w znacznym stopniu mogły zniekształcić wynik wyborów do Parlamentu Europejskiego w OKW Nr (...) w R. a także o rozstrzygnięcie o ważności wyborów oraz orzeczenie o przeprowadzeniu ponownych wyborów na stanowiska posłów do Parlamentu Europejskiego 2019 w OKW Nr (...) w R. wraz ze wskazaniem czynności, od której należy ponowić postępowanie wyborcze.

Państwowa Komisja Wyborcza wniosła o pozostawienie protestu bez dalszego biegu, ponieważ wskazane przez wnioskodawcę naruszenia nie stanowią naruszenia przepisów Kodeksu Wyborczego ani wytycznych dla OKW oraz nie mają wpływu na wynik wyborów. PKW podkreśliła, że ustalenie stanu faktycznego wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego, do czego Komisja nie jest uprawniona. Stosownie do treści art. 172 § 1 Kodeksu Wyborczego nadzór nad przestrzeganiem prawa wyborczego sprawuje OKW m.in. przez obwodowe komisje wyborcze.

Prokurator Generalny wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu. W ocenie Prokuratora Generalnego wyborca nie przedstawił dowodów na popełnienie licznych, zaistniałych w jego ocenie, przestępstw i deliktów wyborczych, ani nie przytoczył dowodów przemawiających za tym, że naruszenia te miały wpływ na wynik wyborów.

Okręgowa Komisja Wyborcza wniosła o pozostawienie protestu bez dalszego biegu, podnosząc, że żaden z podniesionych zarzutów nie wskazuje na okoliczności, które mogłyby wpłynąć na wynik wyborów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 241 § 1 i 3 w zw. z art. 336 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 684) - protest przeciwko ważności wyborów wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, a wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Zgodnie z art. 82 § 1 Kodeksu wyborczego, w myśl którego przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub

2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Zgodnie natomiast z § 2 tego artykułu protest przeciwko ważności wyborów z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, o którym mowa w § 1, lub naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania. § 3 stanowi natomiast, że protest przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym lub przeciwko wyborowi posła, senatora, posła do Parlamentu Europejskiego, radnego lub wójta może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że wnoszący protest wyborczy powinien zgodnie z wymogami wyżej przedstawionych przepisów Kodeksu wyborczego sformułować w nim zarzuty dotyczące jego naruszenia, albo

dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom - mające wpływ na wynik wyborów, jak też przedstawić lub wskazać dowody uzasadniające te zarzuty.

W proteście wyborczym K. S. sformułował zarzuty dopuszczenia się przez członków Obwodowej Komisji Wyborczej Nr (...) w R. - Okręg Nr (...) przestępstw przeciwko wyborom oraz naruszeń Kodeksu wyborczego dotyczących przebiegu głosowania.

Sąd Najwyższy w oparciu o przedstawione dowody, stwierdził niezasadność zarzutów 2, 3 i 5. Zgodnie z art. 71 § 1 Kodeksu wyborczego po wykonaniu czynności, o których mowa w art. 70, przewodniczący obwodowej komisji wyborczej ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie otwiera urnę wyborczą, po czym komisja liczy wyjęte z urny karty do głosowania i ustala liczbę kart ważnych i liczbę kart nieważnych oraz, odpowiednio do przeprowadzonych wyborów, liczbę głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów albo na poszczególne listy kandydatów i każdego kandydata z tych list, a także liczbę głosów nieważnych. Zgodnie natomiast z treścią art. 71 § 1a Kodeksu wyborczego wszystkie czynności obwodowej komisji wyborczej ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie wykonywane są wspólnie przez członków komisji w liczbie stanowiącej co najmniej 2/3 jej pełnego składu, w tym przewodniczącego lub jego zastępcy.

Zgodnie z protokołem wyników głosowania w obwodzie rozliczenie kart było prawidłowe, tj. liczba kart otrzymanych przez Obwodową Komisję Wyborczą Nr (...) była równa sumie kart wydanych wyborcom i niewykorzystanych. Żadna z kart wyborczych nie została uznana za nieważną, liczba głosów nieważnych wyniosła jedenaście: cztery głosy z uwagi na postawienie znaku X przy więcej niż jednym kandydacie i siedem głosów z uwagi na niepostawienie znaku X przy żadnym kandydacie. Wynika z tego, że nie doszło do zaginięcia kart do głosowania, a karty zostały ostemplowane w sposób prawidłowy. Nieprzeliczenie wszystkich kart wyjętych z urny przed posortowaniem ich wg list, którym udzielono poparcia stanowi naruszenie prawa wyborczego, tj. art. 71 § 1 Kodeksu wyborczego, nie mające jednak wpływu na wynik głosowania. Natomiast praca w podgrupach, w sytuacji w której praca członków Komisji odbywała się w jednym pomieszczeniu, nie stanowi naruszenia art. 71 § 1 Kodeksu Wyborczego. Protokół prac Komisji zawiera uwagi z adnotacją, iż zostały one sporządzone przez K. S. Wbrew twierdzeniom

skarżącego, nie doszło do odmowy przez Przewodniczącą OKW wpisania przez członka OKW p. K. S. uwag do protokołu ręcznego, a w konsekwencji brak jest podstaw do stwierdzenia naruszenia art. 513 c Kodeksu Wyborczego w zw. z rozdz. VI pkt 86 uchwały PKW Nr (...) z dnia 26 kwietnia 2019 r. w sprawie wytycznych dla OKW, art. 248 pkt 3 k.k. i art. 249 pkt 4 k.k.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy uznał protest K. S. w zakresie zarzutów nr 2, 3 i 5 za niezasadny i na podstawie art. 242 § 1 i 2 w zw. z art. 336 Kodeksu wyborczego, orzekł jak w punkcie 1 sentencji.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów, tj. nr 1, 4, 6, 7 i 8, Sąd Najwyższy stwierdził, że wnoszący protest nie wykazał, aby miało dojść do opisanych w nich deliktów wyborczych. Dowody wskazane w art. 242 § 3 Kodeksu wyborczego, mające potwierdzać zasadność podniesionych w proteście zarzutów to takie, które przynajmniej potencjalnie mogą świadczyć o zaistnieniu okoliczności z art. 82 § 1 pkt 1 lub 2 Kodeksu wyborczego. Nie są takimi z pewnością dowody nieprzydatne do stwierdzenia takich okoliczności, czy też dowody mające stwierdzać okoliczności nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy, a tak właśnie należy określić dowody wskazane przez skarżącego odnośnie do pozostałych zarzutów podniesionych w sprawie.

Wnoszący protest nie przedstawił dokumentów, w szczególności protokołu odbioru dokumentów, z którego wynikałoby naruszenie pkt 30 wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 26 maja 2019 r., stanowiących załącznik do uchwały nr (...) /2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 26 kwietnia 2019 r. (Monitor Polski z 2019 r., poz. 433), tj. nieprawidłowy odbiór dokumentów, m. in. kart do głosowania, formularzy protokołu głosowania, pieczęci i spisu wyborców. Skarżący nie wskazał rozbieżności pomiędzy protokołem sporządzonym ręcznie, a wprowadzonym do systemu WOW, wydrukowanym i podpisanym przez członków Komisji. Z protokołu wyników głosowania nie wynika natomiast, aby wnoszący protest nie miał możliwości zgłaszania uwag. Pod protokołem widnieje podpis wnoszącego protest, natomiast zgodnie z załącznikiem do protestu (k. (...)) K. S. wniósł stosowne uwagi do

protokołu - odręcznie napisane uwagi, sporządzone osobiście przez wnoszącego protest, z potwierdzeniem, że otrzymał on kopię protokołu.

Opisanie przez skarżącego okoliczności wskazujących na naruszenie Kodeksu wyborczego, samo w sobie nie może stanowić podstawy do uznania, iż takie naruszenie miało miejsce. Skarżący zobligowany jest do przedstawienia dowodów zaistnienia określonych naruszeń, zgodnie z art. 82 § 1 pkt 1 i 2 Kodeksu wyborczego. Sąd Najwyższy rozstrzygając co do protestu wyborczego nie może orzekać wyłącznie na podstawie opisu okoliczności, z którymi potencjalnie wnoszący protest łączy zaistnienie deliktu wyborczego ale konkretnie co do określonego zdarzenia, na podstawie dowodu odnoszącego się do tego zdarzenia. Wobec tego, że z przedstawionych przez skarżącego dowodów nie wynika, by opisane przez niego okoliczności, mogące stanowić delikt wyborczy, miały miejsce, protest należało pozostawić bez nadawania mu dalszego biegu. Odnosząc się do zarzutu nr 1 i 6 należy także nadmienić, iż w proteście wyborczym można podnosić jedynie zarzuty naruszenia przepisów dotyczących wyborów, określonych w art. 82 § 1 pkt 2 Kodeksu wyborczego, które są rangi ustawy. Nie ma możliwości ani podniesienia zarzutu, ani kontroli przebiegu wyborów i ich wyników w kontekście naruszenia norm prawnych niższej rangi, w szczególności Wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy, w zakresie zarzutów nr 1, 4, 6, 7 i 8 na podstawie art. 243 § 1 w zw. z art. 241 § 1 i 2 w zw. z art. 336 Kodeksu wyborczego, pozostawił protest bez dalszego biegu, o czym orzekł jak w punkcie 2 sentencji.